

Normativní instrukce č. 11/2013

Státní příspěvek na výkon pěstounské péče podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Datum platnosti:	10. 4. 2013
Datum účinnosti:	10. 4. 2013
Určeno pro:	Úřad práce ČR, Odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek MPSV
Vypracoval:	Odbor 21
Počet stran:	7
Č. j.:	2013/17769-211

Oprávněné subjekty

Nárok na státní příspěvek na výkon pěstounské péče podle § 47d zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“), má obecní úřad obce s rozšířenou působností na základě vydání správního rozhodnutí o úpravě práv a povinností při výkonu pěstounské péče podle § 47b odst. 2 ZSPOD.

Nárok na státní příspěvek má dále obecní úřad obce s rozšířenou působností, obecní úřad, krajský úřad, nebo pověřená osoba, které uzavřely s osobou pečující nebo osobou v evidenci dohodu o výkonu pěstounské péče podle § 47b ZSPOD.

S uzavřením dohody s obecním úřadem obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu **nemá** trvalý pobyt osoba pečující nebo osoba v evidenci, obecním úřadem, krajským úřadem nebo pověřenou osobou, je třeba **souhlasu obecního úřadu obce s rozšířenou působností**, v jehož obvodu **má** osoba pečující nebo osoba v evidenci trvalý pobyt.

Výše příspěvku

Výše státního příspěvku na výkon pěstounské péče činí:

- **48 000 Kč za kalendářní rok**, pokud pravomocné správní rozhodnutí nebo dohoda o výkonu pěstounské péče trvaly po celý kalendářní rok,

- **4 000 Kč** za každý kalendářní měsíc nebo jeho část v rámci kalendářního roku, v němž existovalo pravomocné správní rozhodnutí, nebo trvala dohoda o výkonu pěstounské péče.

Na výši státního příspěvku **nemá vliv počet dětí**, svěřených osobě pečující do pěstounské péče, poručnické péče nebo předpěstounské péče. Bez ohledu na počet svěřených dětí náleží za každou uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče nebo vydané správní rozhodnutí stejná částka státního příspěvku.

Vznik nároku

Nárok na státní příspěvek vzniká od kalendářního měsíce, ve kterém byla uzavřena dohoda o výkonu pěstounské péče nebo nabylo právní moci správní rozhodnutí o stanovení práv a povinností při výkonu pěstounské péče. Za tento kalendářní měsíc náleží poměrná část státního příspěvku v plné výši, tj. v částce 4 000 Kč (1/12), bez ohledu na den uzavření dohody nebo právní moci rozhodnutí (státní příspěvek není počítán na deniny).

Žádost a výplata

O přiznání státního příspěvku na výkon pěstounské péče rozhoduje místně příslušná **krajská pobočka Úřadu práce** podle sídla nebo trvalého pobytu žadatele, a to na základě písemné žádosti, která musí obsahovat:

- seznam všech osob pečujících a osob v evidenci, se kterými žadatel uzavřel dohodu o výkonu pěstounské péče nebo jejichž práva a povinnosti upravil pravomocným správním rozhodnutím, který obsahuje jméno, adresu místa pobytu na území ČR nebo adresu bydliště v cizině;
- kopie jednotlivých dohod o výkonu pěstounské péče nebo pravomocných správních rozhodnutí. Je-li třeba k uzavření dohody souhlas obecního úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu má trvalý pobyt osoba pečující nebo osoba v evidenci, přikládá se v kopii i tento souhlas.

K podání žádosti o státní příspěvek je možné využít standardizovaný formulář žádosti, který je k dispozici na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí, nejedná se však o povinně předepsaný tiskopis žádosti.

Pokud žadatel o státní příspěvek v krátkém časovém sledu uzavírá více dohod o výkonu pěstounské péče nebo vydává více správních rozhodnutí, je v zájmu zjednodušení vyřizování žádosti a urychlení výplaty státního příspěvku žádoucí, aby žadatel neuplatňoval nárok na státní příspěvek zvlášť za každou dohodu nebo správní rozhodnutí, ale aby v jedné žádosti nárokoval přiznání státního příspěvku najednou za více dohod nebo správních rozhodnutí, které byly uzavřeny nebo vydány v určitém časovém období (max. však v rámci období 3 uplynulých měsíců, viz níže).

Státní příspěvek na výkon pěstounské péče se vyplatí ve lhůtě 60 dnů od právní moci rozhodnutí o jeho přiznání. Nárok na státní příspěvek nebo nárok na zvýšení státního příspěvku lze přiznat zpětně, nejdéle za dobu 3 kalendářních měsíců od uzavření dohody o výkonu pěstounské péče nebo od právní moci správního

rozhodnutí, které dohodu nahrazuje. To znamená, že v uvedené tříměsíční lhůtě musí žadatel uplatnit žádost o přiznání státního příspěvku tak, aby mu mohl být přiznán již od počátku platnosti dohody nebo od právní moci správního rozhodnutí.

Jestliže nárok na státní příspěvek trvá k 1. lednu následujícího roku, vyplatí se státní příspěvek dopředu na celý kalendářní rok do 15. února tohoto roku.

Příjemce státního příspěvku je povinen do 15 dnů oznamovat krajské pobočce Úřadu práce všechny změny, které jsou rozhodné pro posouzení nároku na státní příspěvek a určení jeho výše, zejména:

- ukončení dohody o výkonu pěstounské péče (např. v důsledku skončení pěstounské péče nebo poručnické péče u posledního svěřeného dítěte, výpovědi dohody, nahrazení dohody správním rozhodnutím, vyřazení osoby v evidenci z evidence krajského úřadu apod.),
- zrušení správního rozhodnutí o určení práv a povinností při výkonu pěstounské péče (např. v důsledku nahrazení správního rozhodnutí dohodou o výkonu pěstounské péče, skončení pěstounské nebo poručnické péče u posledního svěřeného dítěte, zrušení rozhodnutí v rámci přezkumného řízení apod.).

Příjemce státního příspěvku naopak nemusí krajské pobočce Úřadu práce automaticky oznamovat změny v počtu dětí svěřených do péče osoby pečující, neboť jak je uvedeno výše, tato skutečnost není rozhodná pro vznik nároku na státní příspěvek a určení jeho výše.

V případě ukončení dohody o výkonu pěstounské péče nebo zrušení správního rozhodnutí v průběhu kalendářního roku, na který byl státní příspěvek již dopředu vyplacen, nevzniká příjemci státního příspěvku povinnost vrátit krajské pobočce Úřadu práce poměrnou část státního příspěvku za předpokladu, že dohoda nebo správní rozhodnutí trvaly v daném kalendářním roce alespoň 6 měsíců. Jestliže naopak dohoda nebo správní rozhodnutí trvaly méně než 6 měsíců, vrací se krajské pobočce Úřadu práce poměrná část státního příspěvku za měsíce, které následují po měsíci, v němž došlo k ukončení dohody nebo zrušení správního rozhodnutí.

Splnění podmínky doby trvání dohody o výkonu pěstounské péče nebo správního rozhodnutí alespoň po dobu 6 měsíců v daném kalendářním roce se posuzuje v souladu s pravidly počítání času v § 40 správního řádu. Na základě § 40 odst. 1 písm. b) končí lhůta určená podle měsíců uplynutím toho dne, který se svým označením shoduje se dnem, kdy začala lhůta běžet (tj. den uzavření dohody nebo den právní moci rozhodnutí; v případě, že dohoda pokračuje z předchozího roku, je tímto dnem 1. ledna daného roku). Pokud takový den v daném kalendářním měsíci není, připadá konec lhůty na poslední den měsíce.

Příklad: Krajská pobočka vyplatila do 15. 2. státní příspěvek ve výši 48.000 Kč na dohodu, která trvala k 31. 12. předchozího kalendářního roku. Po uplynutí výpovědní lhůty byla platnost dohody ukončena ke dni 15. 7. Příjemce státního příspěvku v takovém případě nic nevrací. Pokud by však dohoda byla ukončena ke dni 15. 6.,

je příjemce státního příspěvku povinen vrátit poměrnou část za období 6 měsíců, tj. 24 000 Kč.

Dnem zániku nároku na státní příspěvek na výkon pěstounské péče je:

- v případě výpovědi dohody den, který následuje po uplynutí výpovědní lhůty; výpovědní lhůta skončí nejpozději uplynutím 30 dnů ode dne, kdy byla výpověď doručena druhé smluvní straně, ne však dříve, než bude uzavřena nová dohoda o výkonu pěstounské péče nebo dnem nabytí právní moci správního rozhodnutí vydaného podle § 47b odst. 2 ZSPOD. Nárok příjemce tedy nezanikne, dokud nedojde k uzavření nové dohody nebo nabytí právní moci správního rozhodnutí,
- v případě ukončení dohody dohodou den následující po dni, který je uveden v dohodě jako den ukončení dohody,
- v případě nahrazení správního rozhodnutí dohodou zaniká nárok založený rozhodnutím v den, kdy byla uzavřena dohoda,
- v případě ukončení dohody nebo rozhodnutí v důsledku nabytí zletilosti jediného nebo posledního svěřeného dítěte zaniká dohoda nebo rozhodnutí v den, který následuje po dni 18. narozenin dítěte,
- v případě vyřazení osoby v evidenci z evidence krajského úřadu končí dohoda nebo rozhodnutí buď dnem právní moci rozhodnutí krajského úřadu o vyřazení anebo v den, ke kterému provedl krajský úřad vyřazení z evidence bez vydání rozhodnutí (např. v případě vyřazení na žádost žadatele),
- v případě zrušení rozhodnutí o svěření jediného nebo posledního dítěte do péče osoby pečující dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo rozhodnutí o svěření do péče zrušeno,
- v případě zamítnutí návrhu na svěření dítěte do pěstounské péče nebo na ustanovení poručníkem dítěte dnem právní moci zamítavého rozhodnutí soudu.

Odvolání proti rozhodnutí

Proti rozhodnutí o přiznání/nepřiznání státního příspěvku na výkon pěstounské péče je možné se odvolat prostřednictvím krajské pobočky Úřadu práce k Ministerstvu práce a sociálních věcí (podle § 1 odst. 3 zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky, ministerstvo řídí Úřad práce České republiky a je jeho nadřízeným správním úřadem)

Čerpání státního příspěvku

Státní příspěvek na výkon pěstounské péče není dotací, ale jiným neinvestičním transferem ze státního rozpočtu, a proto příjemce státního příspěvku není povinen provádět vyúčtování použití a čerpání prostředků státního příspěvku (obdobně jako příjemce státního příspěvku pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc podle § 42g a násl. ZSPOD).

Příjemce státního příspěvku je však povinen zaúčtovat prostředky státního příspěvku tak, aby bylo možné sledovat čerpání prostředků státního příspěvku a zabezpečit dodržení jejich účelového charakteru. Není však nezbytné, aby příjemce státního příspěvku pro účely jeho čerpání a kontroly využití zřizoval samostatný účet.

Částka 48 000 Kč nemusí být vyčerpána na naplnění každé jednotlivé dohody o výkonu pěstounské péče nebo rozhodnutí upravujícího práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče. Příjemce státního příspěvku bude ze souhrnu všech částek státního příspěvku zajišťovat realizaci práv a povinností spojených s výkonem pěstounské péče podle potřeb konkrétní pěstounské rodiny a svěřených dětí.

Státní příspěvek na výkon pěstounské péče lze použít na zajištění pomoci osobám pečujícím, osobám v evidenci nebo svěřeným dětem. Takovou pomoc mohou poskytovat přímo zaměstnanci příjemce státního příspěvku nebo jiné subjekty v závislosti na druhu poskytované pomoci.

V rámci zajišťování pomoci pro osoby pečující, osoby v evidenci a svěřené děti je možné ze státního příspěvku na výkon pěstounské péče především hradit:

- poskytování poradenství osobám pečujícím a osobám v evidenci a svěřeným dětem podle § 11 odst. 1 písm. d) ZSPOD. a § 4 vyhlášky č. 473/2012 Sb.,
- poskytování trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené dítě,
- poskytování pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě nebo děti v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let,
- zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců,
- zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě rozsahu 24 hodin v době 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců,
- poskytování pomoci při udržování, rozvíjení a prohlubování sounáležitosti svěřeného dítěte s rodiči a dalšími osobami blízkými, včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečnění styku oprávněných osob s dítětem a zajištění asistence při tomto styku.

Z prostředků státního příspěvku mohou být hrazeny věcné výdaje s poskytováním pomoci a zajišťováním služeb pro osoby pečující/v evidenci, vyplývající z práv a povinností těchto osob, které jsou konkretizovány v dohodě o výkonu pěstounské péče. Mělo by se jednat především o služby, které daná rodina nebo dítě potřebuje právě proto, že se **jedná o dítě v náhradní péči**. Je třeba zajišťovat především takové služby, které pomohou zkvalitnit pěstounskou péči a budou předcházet jejímu selhávání. Státní příspěvek není doplňkem k příspěvku na úhradu potřeb dítěte nebo k odměně pěstouna a to ani ve formě naturální.

Příjemce státního příspěvku je povinen naplánovat si jeho využití tak, aby byly nejprve uhrazeny náklady nejpotřebnějších služeb pro osoby pečující, osoby v evidenci nebo svěřené děti. V případě, že úhradou potřebného rozsahu uvedených služeb nebude státní příspěvek zcela vyčerpán, je možné z jeho zbytku hradit další související náklady, případně další služby.

Dále je možné ze státního příspěvku uhradit náklady na pracovníky, kteří budou dohody sjednávat, zajišťovat poradenství jak osobám pečujícím/v evidenci, tak svěřeným dětem, poskytovat nebo zprostředkovávat další služby a sledovat výkon pěstounské péče. Standardy kvality sociálně-právní ochrany při poskytování

sociálně-právní ochrany orgány sociálně-právní ochrany stanoví, že v případě, že zaměstnanec OSPOD pracuje s osobami pečujícími nebo osobami v evidenci, pracuje maximálně s 40 rodinami. Toto kritérium je třeba zohlednit při stanovení, jak vysoké mzdové náklady lze hradit ze státního příspěvku.

Kontrola čerpání

K veřejnosprávní kontrole využití státního příspěvku jeho příjemcem z hlediska dodržení zákonem vymezeného účelu a z hlediska splnění kritéria hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti, je příslušná krajská pobočka Úřadu práce jako poskytovatel veřejné finanční podpory v souladu se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

Veřejnosprávní kontrola zahrnuje kontrolu předběžnou, průběžnou i následnou. V rámci předběžné veřejnosprávní kontroly krajská pobočka Úřadu práce ověřuje splnění zákonných podmínek pro vznik nároku na státní příspěvek, a to zejména na základě žádosti a dalších dokladů předložených žadatelem. V případě potřeby si však krajská pobočka Úřadu práce může ve správním řízení o přiznání státního příspěvku vyžádat jakékoliv údaje také od orgánů sociálně-právní ochrany dětí nebo od jiných orgánů a osob, je-li to nezbytné k přezkoumání údajů uváděných žadatelem. Předběžná kontrola se zaměřuje zejména na posouzení toho, zda byla platně uzavřena dohoda o výkonu pěstounské péče, zda byla dohoda uzavřena oprávněným subjektem (udělení souhlasu ze strany místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pravomocné pověření fyzické nebo právnické osoby k uzavírání dohod apod.), nebo zda bylo řádně vydáno správní rozhodnutí, které nabylo právní moci atd. Průběžná a následná veřejnosprávní kontrola může být krajskou pobočkou Úřadu práce prováděna i ve formě veřejnosprávní kontroly na místě podle § 13, § 14 až § 21 zákona o finanční kontrole, která se bude vykonávat u správního orgánu nebo u fyzické či právnické osoby, která je příjemcem státního příspěvku. Předmětem kontroly na místě u příjemce státního příspěvku je kontrola dokladů týkajících se výdajů a služeb hrazených ze státního příspěvku, jakož i účetních záznamů vedených příjemcem státního příspěvku. V případě zjištění nesrovnalostí v dokladech nebo nedostatků ve využívání prostředků státního příspěvku uloží krajská pobočka Úřadu práce příjemci státního příspěvku opatření k nápravě a stanoví příjemci lhůtu k přijetí nápravných opatření (§ 18 zákona o finanční kontrole). Nebude-li příjemce státního příspěvku uložena nápravná opatření realizovat anebo je přijme opožděně, může krajská pobočka Úřadu práce uložit příjemci pokutu za nepřijetí nebo neplnění nápravných opatření až do výše 1 000 000 Kč v souladu s úpravou § 20 a § 21 zákona o finanční kontrole.

Z hlediska dodržení kritéria hospodárnosti a efektivnosti vynakládání prostředků z veřejné finanční podpory je podstatné, aby příjemce státního příspěvku při úhradě nákladů nebo části nákladů na služby a pomoc, poskytované osobě pečující/v evidenci a svěřeným dětem, zohledňoval **ceny obvyklé** v daném místě a v daném čase, tj. aby ve srovnání s cenou obvyklou nebyly náklady hrazené nebo částečně hrazené služby či pomoci neodůvodněně a nepřiměřeně vyšší. Pokud jde o způsob úhrady nákladů na poskytované služby a pomoc, přichází v úvahu úhrada jak

samotné osobě pečující/v evidenci, která doloží využití vyplacených prostředků na stanovený účel, tak i přímá úhrada fyzické či právnické osobě, která je poskytovatelem pomoci a služeb hrazených z prostředků státního příspěvku.

Kontrolu efektivnosti využití státního příspěvku ve smyslu výběru odborných služeb, vyhodnocení jejich potřebnosti pro konkrétní osobu pečující, osobu v evidenci nebo svěřené děti, pak provádí metodické pracoviště sociálně-právní ochrany.

Ing. David Kafka, v. r.
náměstek ministryně pro sociální a rodinnou politiku